

Het is nooit te oud om van te leren

Delftse Archeologische Notitie 122

Nieuw Delft veld 3 en 8 (westelijk deel)

Een verkennend booronderzoek

Bas Penning

Archeologie
Delft

Delftse Archeologische Notitie 122

Nieuw Delft veld 3 en 8 (westelijk deel)

Een verkennend booronderzoek

Bas Penning

Opdrachtgever:	Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone Delft B.V.
Contactpersoon:	dhr. M. Schouwenaars
Bevoegde overheid:	gemeente Delft
Contactpersoon:	M. Kerkhof
Beheer documentatie:	gemeente Delft
Type onderzoek:	verkennend booronderzoek
Periode van uitvoer:	februari 2017
Aanleiding:	nieuwbouw
Locatie:	Nieuw Delft veld 3 en 8 (westelijk deel)
Coördinaten:	84251 / 446788 & 84135 / 446475
Onderzoeksmeldingsnr:	4035122100
Projectcode:	DB190
Projectleider:	B. Penning (MA)
Status:	definitieve versie, 20 april 2017
Autorisatie:	

drs. J.P. Bakx

ISSN: 1879-9590
© 2017 Archeologie Delft

Archeologie
Delft

Postbus 78
2600 ME Delft
015-2197198
archeologie@delft.nl
www.archeologie-delft.nl

Samenvatting

Binnen de plangebieden Nieuw Delft veld 3 en het westelijk deel van Nieuw Delft veld 8 zal nieuwbouw gerealiseerd gaan worden. Deze nieuwbouw maakt deel uit van de grotere gebiedsontwikkeling rondom de nieuwe spoortunnel van Delft. Uit een bureauonderzoek dat is uitgevoerd voor deze locaties, is gebleken dat een gedeelte van de plangebieden een middelhoge verwachting heeft op het aantreffen van resten uit de Romeinse tijd. Om deze verwachting te toetsen heeft het Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone Delft B.V. aan Archeologie Delft opdracht gegeven een verkennend booronderzoek uit te voeren. Uit dit onderzoek is gebleken dat in veld 3 mogelijk een vindplaats uit de Romeinse tijd of latere periode aanwezig is. In het westelijk deel van veld 8 zijn geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats. Er wordt daarom geadviseerd om in veld 3 een archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren indien bij de voorgenomen werkzaamheden dieper dan 1,8 m –NAP wordt ontgraven. Het doel van dit onderzoek is het bepalen van de aard, omvang en conservering van de mogelijke vindplaats.

Voor het westelijk deel van veld 8 worden geen archeologische vindplaatsen meer verwacht en hier wordt geadviseerd om geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren.

Inhoudsopgave

3	Samenvatting
7	1 Inleiding
	1.1 Kader en doelstelling
	1.2 Plangebied
	1.3 Resultaten van het bureauonderzoek
	1.4 Richtlijnen
9	2 Veldonderzoek
	2.1 Onderzoeksmethoden
	2.2 Resultaten veldwerk
13	3 Conclusie en aanbevelingen
	3.1 Conclusie
	3.2 Advies voor vervolgonderzoek
15	Bibliografie
15	Overzicht van afbeeldingen
17	Bijlage 1: Boorstaten

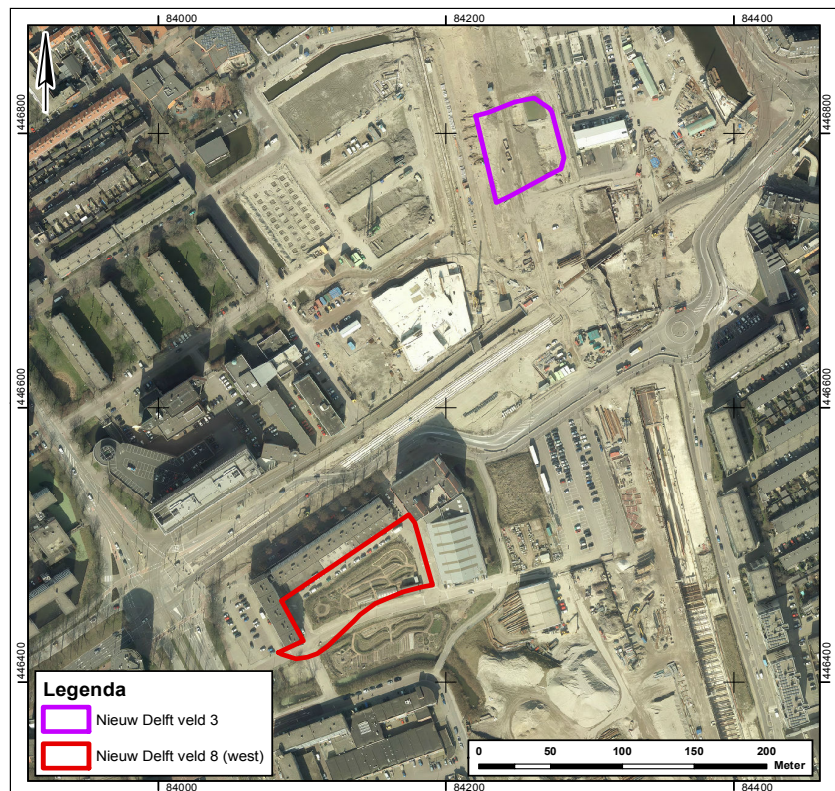
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Binnen de plangebieden Nieuw Delft veld 3 en veld 8 zal nieuwbouw gerealiseerd gaan worden. Deze nieuwbouw maakt deel uit van de grotere gebiedsontwikkeling rondom de nieuwe spoortunnel van Delft. De ontgravingsdiepte van deze ontwikkelingen is nog niet bekend. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, heeft het Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone Delft B.V. een archeologisch bureauonderzoek laten uitvoeren om inzicht te krijgen in de mogelijk aanwezige archeologische waarden. Uit dit bureauonderzoek is gebleken dat een gedeelte van de plangebieden een middelhoge verwachting heeft op het aantreffen van resten uit de Romeinse tijd. Om deze verwachting te toetsen heeft het Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone Delft B.V. aan Archeologie Delft opdracht gegeven een verkennend booronderzoek uit te voeren. Van veld 8 kon alleen de westelijke helft worden onderzocht, de oostelijke helft zal op een later moment onderzocht worden.

1.2 Plangebied

De plangebieden liggen ten zuidwesten van de historische stadskern van Delft. Veld 3 ligt op de plaats van de voormalige bovengrondse spoorbaan iets ten zuidwesten van het oude station. Het onderzochte deel van veld 8 wordt begrensd door de Ambachtstraat, Fabrieksstraat en de Nijverheidsstraat (afbeelding 1). Het onderzochte deel van veld 3 heeft als centrumcoördinaat 84251 x 446788 en is circa 3082 m² groot. Voor de recente ontwikkelingen in het spoorzonegebied van Delft was het plangebied in gebruik als spoorbaan. Het onderzochte deel van veld 8 heeft als centrumcoördinaat 84135 x 446475 en is circa 4740 m² groot. Momenteel is het ingericht als moestuin en straat.

Afbeelding 1: de plangebieden geprojecteerd op een luchtfoto (bron: gemeente Delft).

1.3 Resultaten van het bureauonderzoek¹

De onderzochte delen van veld 3 en 8 liggen op geulafzettingen van de Gantel Laag. Op deze geulafzettingen zijn in de omgeving van de plangebieden diverse vindplaatsen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Dergelijke vindplaatsen worden binnen de onderzochte gebieden ook verwacht. Daarom geldt er binnen de plangebieden een middelhoge verwachting op het aantreffen van vindplaatsen uit de Romeinse tijd. Vindplaatsen uit andere perioden worden niet verwacht.

Voor het onderzoek zijn in het bureauonderzoek de volgende onderzoeksvragen gebruikt:

- Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?
- Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaats(en)?
- Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

1.4 Richtlijnen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de eisen zoals deze zijn opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0, van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

¹ Bakx et al. 2016.

2 Veldonderzoek

2.1 Onderzoeksmethoden

Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. Met behulp van grondboringen kan de bodem worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologisch materiaal. Booronderzoek biedt tevens de mogelijkheid de stratigrafische positie van de grondlagen met archeologische vondsten nauwkeurig te bepalen, zodat de dikte van een eventueel archeologisch niveau en de diepte waarop de archeologische sporen te verwachten zijn, kan worden bepaald. Met booronderzoek is het mogelijk de geologische bodemopbouw in kaart te brengen en door de mens en natuurlijke bodemerosie ontstane verstoringen van de bodem vast te stellen. Conform de richtlijn van de provincie Zuid-Holland zijn er gemiddeld tien boringen per hectare gezet.

De locatie van de boringen is van te voren op basis van recent kaartmateriaal bepaald. Bij het onderzoek was het voornamelijk van belang om de bodemopbouw te documenteren en te onderzoeken of er ophogingslagen en vondstlagen aanwezig zijn. Er zijn twaalf boringen gezet (bijlage 1). De boringen 2, 9 en 12 moesten worden gestaakt omdat er ondoordringbare lagen in de ondergrond aanwezig waren. De overige boringen konden tot tenminste 2 m onder maaiveld gezet worden. De diepste boring (boring 1) is gezet tot 3,8 m –mv. Dieper boren was door inspoelend zand niet mogelijk.

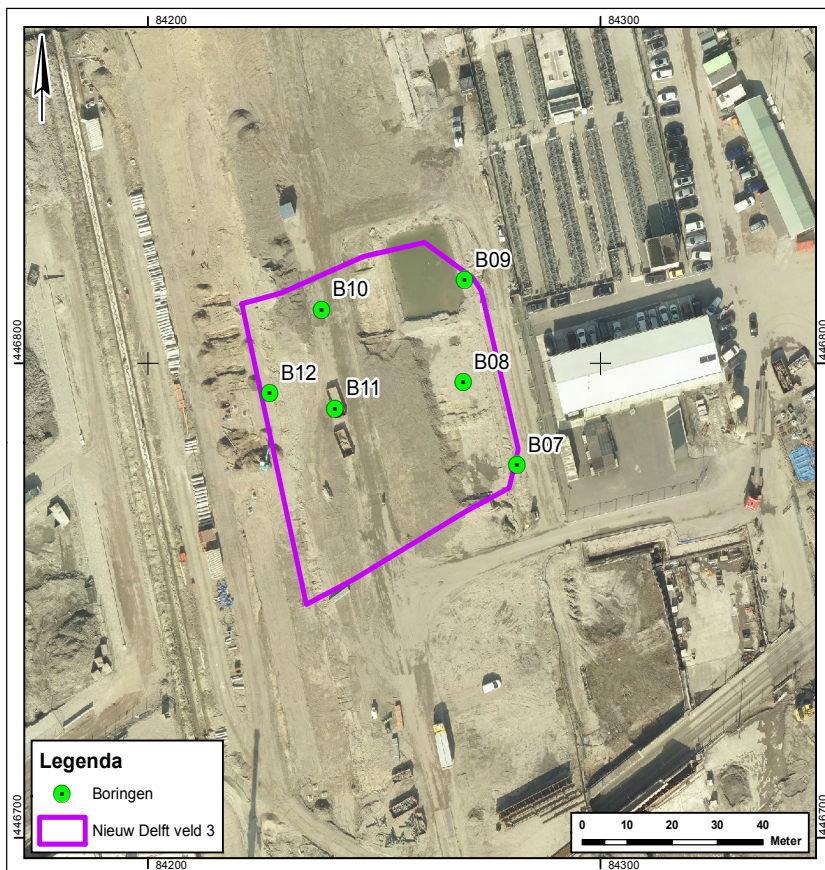
De boorprofielen zijn beschreven in een hiervoor ontwikkeld computerprogramma. Dit is gedaan volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, samengesteld door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB).² Hierbij worden onder andere de textuur van de bodemlagen, de kleur en de diepte genoteerd. Bovendien worden de eventuele archeologische indicatoren (scherven, bot, steen, houtskool etc.) vermeld. Andere aanwijzingen voor de aanwezigheid van oude bewoning, zoals in de grond aanwezige fosfaten, zijn ook gedocumenteerd. De exacte locatie van alle boringen en de hoogte van het huidige maaiveld werd tot op 1 cm nauwkeurig vastgelegd met behulp van een GPS.

2.2 Resultaten veldwerk

Veld 3

In veld 3 (boring 7 t/m 12, afbeelding 2) bestaat de top van de bodem uit het dikke zandpakket van de voormalige spoordijk. In de boringen 7, 8 en 10 is hieronder een intacte bodem aangetroffen vanaf ca. 1,75 m –NAP. In de boringen 9 en 12 was het niet mogelijk om tot op deze diepte te boren doordat er obstakels in de bodem zaten. In boring 11 kon dit wel, maar hier lijkt een sloot de natuurlijke bodem te hebben verstoord. Deze sloot is waarschijnlijk met de aanleg van de spoordijk gedempt. De bodem onder de voormalige spoordijk bestaat uit de oorspronkelijke bouwvoor met daaronder (in de boringen 7 en 10) een vegetatiehorizont van 10 cm dik, de zogeheten woudlaag. Deze laag is indicatief voor het looppniveau in de Romeinse tijd. In de woudlaag is in boring 10 een enkele spikkel houtskool aangetroffen. Dit is een indicator voor een archeologische vindplaats. De woudlaag is aangetroffen op circa 1,8 m –NAP in boring 7 en op 2,25 m –NAP in boring 10. Onder de woudlaag bevinden zich de sterk siltige kleilagen van de Gantel Laag van het Laagpakket van het Laagpakket van Walcheren.

² Bosch et al. 2006.

Afbeelding 2: de locatie van de boringen in veld 3.

Veld 8 (westelijk deel)

In veld 8 (boring 1 t/m 6, afbeelding 3) bestaat de top van de bodem uit opgebrachte zand- en kleipakketten. Onder deze pakketten is in de boringen 1, 3 en 6 een intacte bodem aangetroffen. Boring 2 moest gestaakt worden door de aanwezigheid van een ondoordringbare laag. In boring 4 en 5 is geen intacte bodem aangetroffen. De bodem was hier tot 1,8 m onder maaiveld (ca. 1,5 m /1,8 m –NAP) verstoord. In de boringen 1, 3 en 6 bestaat de bodem onder de opgebrachte lagen uit de oorspronkelijke bouwvoor op de afzettingen van de Gantel Laag van het Laagpakket van Walcheren. Er zijn hier geen archeologische indicatoren aangetroffen.

2.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen

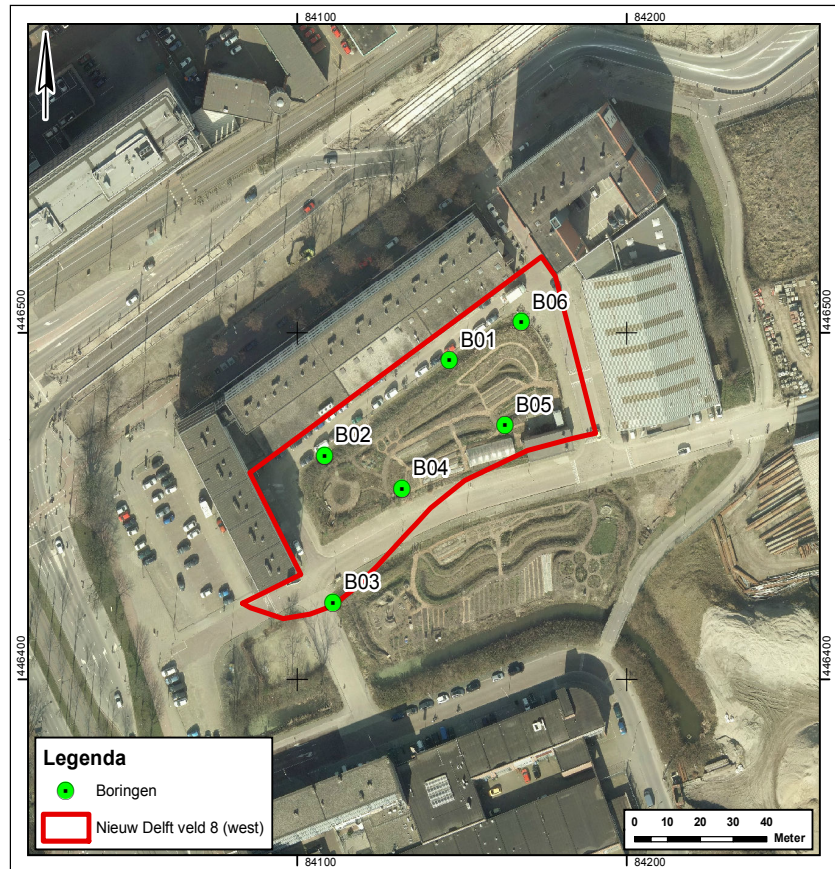
In deze paragraaf worden de voor dit onderzoek opgestelde onderzoeksvragen beantwoord.

Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?

In veld 3 bestaat de top van de bodem uit het zand van de voormalige spoordijk. Onder dit zandpakket is de bodem grotendeels intact. Hier is de oorspronkelijke bouwvoor met daaronder een 10 cm dikke vegetatiehorizont, de woudlaag, aangetroffen. Deze woudlaag is indicatief voor het looppniveau in de Romeinse tijd en ligt tussen 1,8 m en 2,25 m –NAP. Onder de woudlaag liggen de afzettingen van de Gantel Laag.

In het westelijk deel van veld 8 bestaat de top van de bodem uit opgebrachte zand- en kleipakketten. Daaronder was de bodem in de helft van de boringen intact. Deze bestond uit de oude bouwvoor op kleipakketten van de Gantel Laag. De woudlaag is hier niet aangetroffen.

Afbeelding 3: de locatie van de boringen in het westelijk deel van veld 8.

Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaats(en)?

In veld 3 is mogelijk een archeologische vindplaats aanwezig. Deze dateert uit de Romeinse tijd of later. Hier is namelijk een vegetatiehorizont, de woudlaag, aangetroffen die indicatief is voor het looppniveau uit de Romeinse tijd. In deze woudlaag is in één boring een archeologische indicator aangetroffen in de vorm van een houtskoolspikkel. De woudlaag bevindt zich tussen 1,8 m en 2,25 m –NAP. Een horizontale begrenzing van de mogelijke vindplaats kon niet worden bepaald.

In het westelijk deel van veld 8 worden geen vindplaatsen meer verwacht. Er zijn geen archeologisch interessante lagen of archeologische indicatoren aangetroffen.

Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

Aangezien er aanwijzingen zijn voor een archeologische vindplaats binnen veld 3, wordt er geadviseerd archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren indien de geplande bodemverstoringen dieper gaan dan 1,8 m –NAP. Geadviseerd wordt om een onderzoek door middel van proefsleuven uit te voeren om de aard, omvang en conservering van de eventuele vindplaatsen te bepalen en de grens van de reeds aanwezige bodemverstoringen in kaart te brengen. Voor het westelijk deel van veld 8 wordt geadviseerd om geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren. De uiteindelijke beslissing over vervolgonderzoek ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Delft.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

In veld 3 is mogelijk een vindplaats aanwezig. De bodem in dit veld is intact en er is een vegetatiehorizont aangetroffen die indicatief is voor het Romeinse looppniveau. In deze vegetatiehorizont is een archeologische indicator aangetroffen in de vorm van een houtskoolspikkel.

In het westelijk deel van veld 8 zijn geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats.

3.2 Advies voor vervolgonderzoek

Er wordt geadviseerd om in veld 3 een archeologisch vervolgonderzoek door middel van proefsleuven uit te laten voeren indien de voorgenomen werkzaamheden dieper dan 1,8 m –NAP gaan. Het doel van dit onderzoek is het bepalen van de aard, omvang en conservering van de mogelijke vindplaats. Voor het westelijk deel van veld 8 worden geen archeologische vindplaatsen meer verwacht en hier wordt geadviseerd om geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren.

De uiteindelijke beslissing over vervolgonderzoek ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Delft.

Gebruikte afkortingen

DAN *Delftse Archeologische Notities*

Literatuur

Bakx, J.P., J. van Horssen & B. Penning, 2016: Nieuw Delft – Veld 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10.2 en 11. Een archeologisch bureauonderzoek, *DAN* 99.

Bosch, J.H.A., A.A. de Groof, T. Hazenberg, S. de Vries & F.S. Zuidhof, 2006: *Archeologische boorbeschrijvingswaaier*, Gouda.

Overzicht van afbeeldingen en bijlagen

Afbeelding 1 [blz. 7]

Het plangebied geprojecteerd op een luchtfoto (bron: gemeente Delft).

Afbeelding 2 [blz. 10]

De locatie van de boringen in veld 3.

Afbeelding 3 [blz. 11]

De locatie van de boringen in het westelijk deel van veld 8.

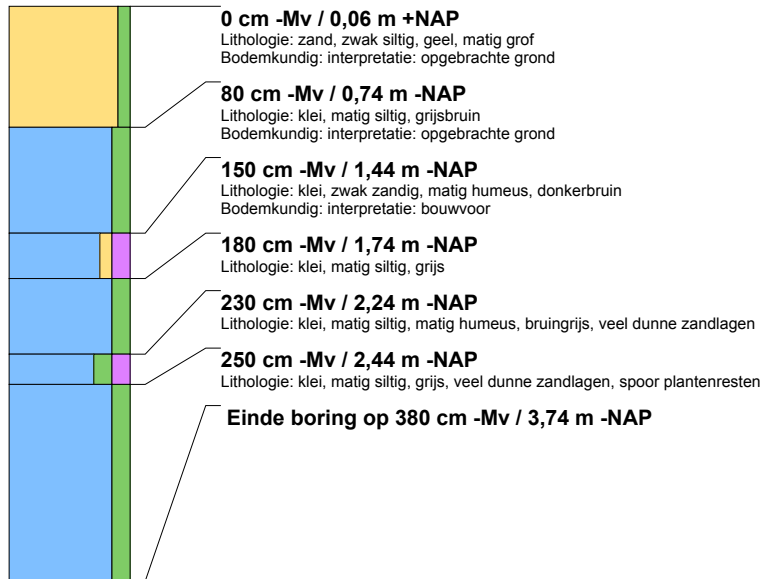
Bijlage 1 [blz. 17]

Boorstaten

Bijlage 1: boorstaten

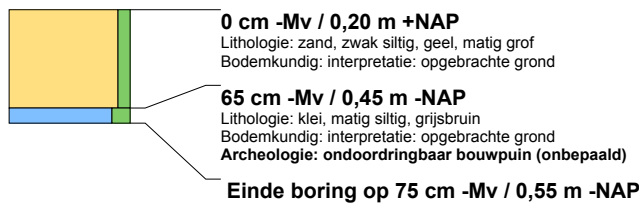
boring: DB190-1

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.146,00, Y: 446.492,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 0,06, pr hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

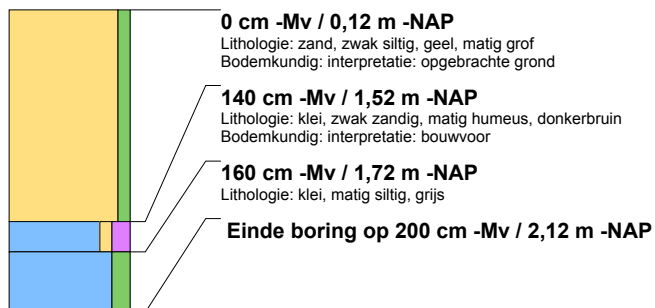
boring: DB190-2

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.108,00, Y: 446.464,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 0,20, pr hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

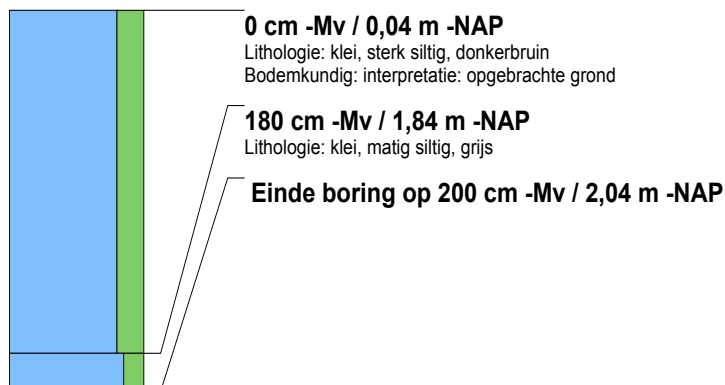
boring: DB190-3

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.110,00, Y: 446.422,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,12, p hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

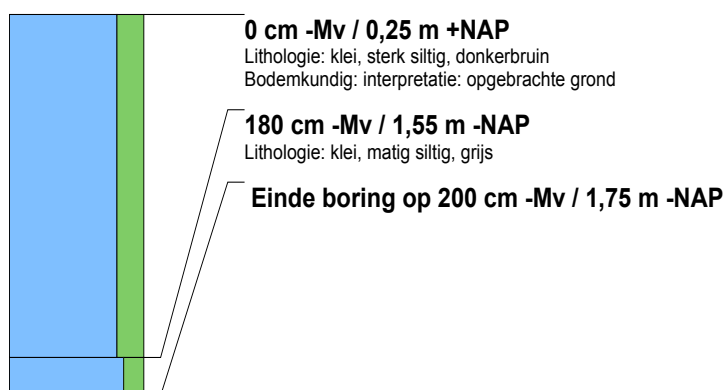
boring: DB190-4

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.131,00, Y: 446.455,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,04, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

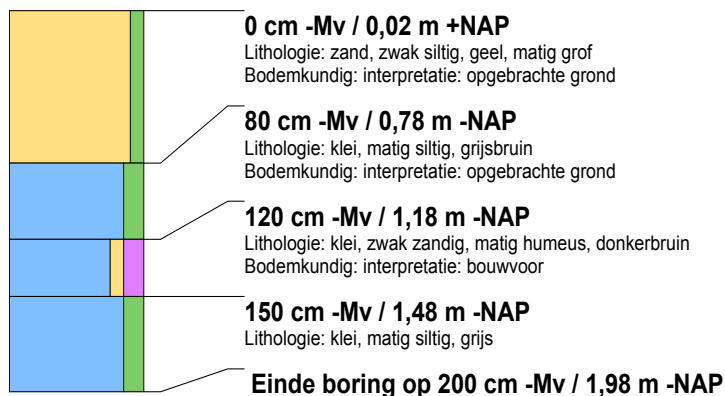
boring: DB190-5

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.162,00, Y: 446.473,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 0,25, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

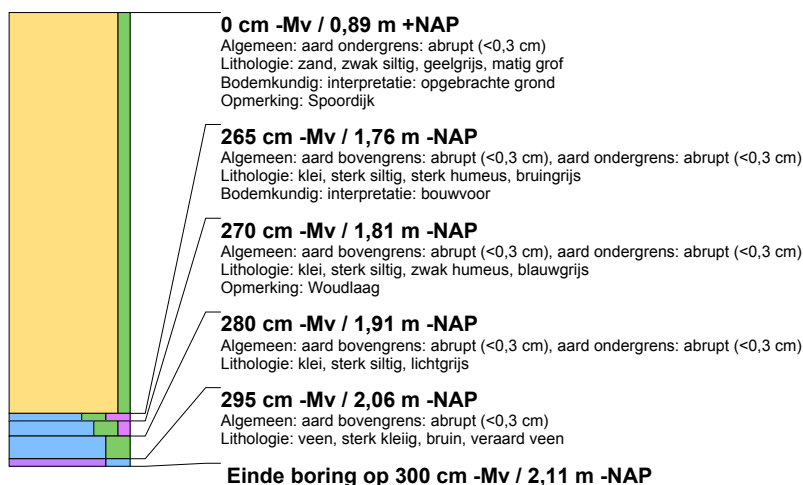
boring: DB190-6

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.167,00, Y: 446.502,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 0,02, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

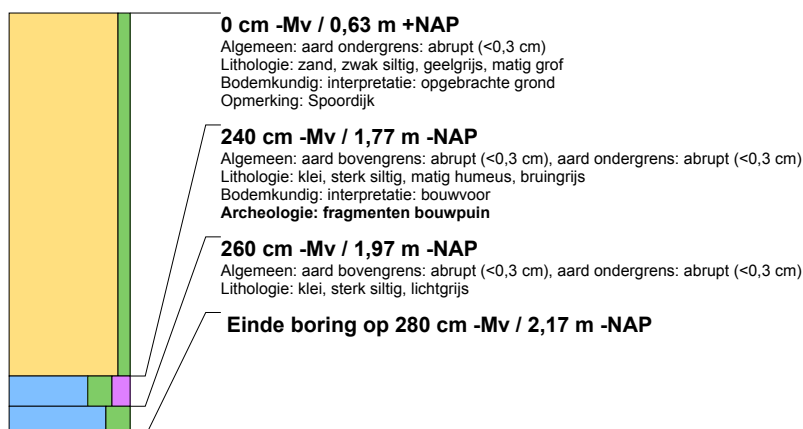
boring: DB190-7

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.281,00, Y: 446.778,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 0,89, pr hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

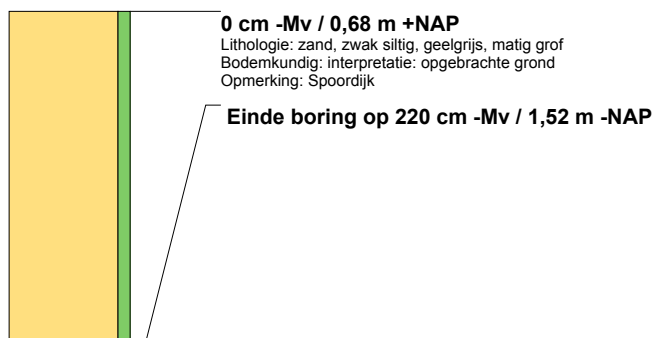
boring: DB190-8

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.269,00, Y: 446.795,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 0,63, pr hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

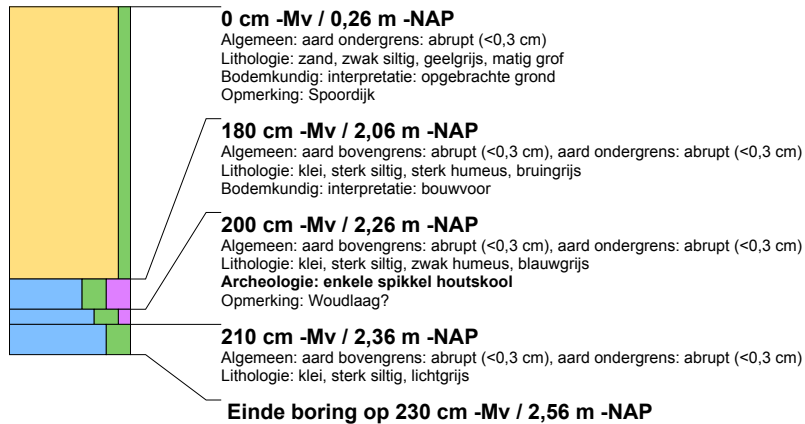
boring: DB190-9

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.269,00, Y: 446.817,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 0,68, pr hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft
opmerking: gestuit

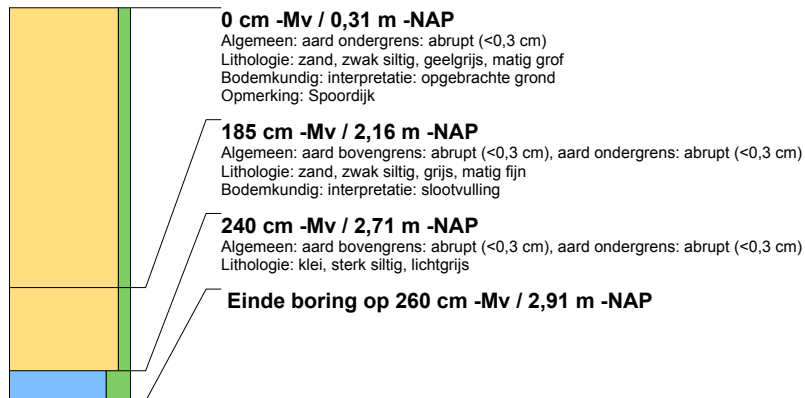
boring: DB190-10

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.238,00, Y: 446.811,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,26, p hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

boring: DB190-11

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 82.241,00, Y: 446.790,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,31, p hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

boring: DB190-12

beschrijver: BP/JVH, datum: 13-2-2017, X: 84.226,00, Y: 446.793,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,19, p hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: OBS, uitvoerder: Gemeente Delft

